

TRAAG EN PLECHTIG NADERBIJ

gedichten

FRANS SILIAKUS

Auteur
© februari 2020

F. Siliakus

AGIOS NIKOLAOS

Schilderachtig in slaap gevallen vissersstadje,
Gelegen aan een meer op het eiland Kreta,
Dat vijf meter beneden de zeespiegel ligt.
Ik zie een vrouw met een frêle man als een watje,
Als zou het hier gaan om Michelangelo's Pietà,
Zoals ik die aanschouwde in mijn tweede gezicht.

Kinderen spelen zorgeloos op het plein voor het terras,
Waarop ik in eenzaamheid gezeten ben.
Donkere duiven vliegen af en aan, in nervositeit
Niet geëvenaard door de jachtige vissen van Hellas,
Die in deze haven doorgedrongen zijn als wakkere clan,
En net als ik onder de indruk zijn van Kreta's sereniteit.

Lang zit ik niet alleen: een toerist herkent mij
En vraagt of hij mag zitten aan mijn dis.

Weigeren vind ik bot, en daarom stem ik ermee in,
Even vergetend hoe de providentiële lijnen
Van mijn leven niet te ontlopen zijn en ongevraagd zin
Verlenen, maar ook steeds meer beginnen te schrijven.

DE BOCHT VAN SOEDA

Vertraagd, maar met een eidelijke blik te overzien, komt breed
En overweldigend de Bocht van Soeda in het vizier
Voor het eiland Kreta als een onontkoombare magneet
En bruisend aangestuwd met wilde bossen zeewier.

Hier zie ik geen stranden of een brede berg van duinen,
Doch enkel een rotpunt met daarop de ruïne van een slot.
Ik ga op zoek naar de noodzakelijke binnenplaats en achtertuinen,
Struinend over grove stenen vang ik echter bot.

De zinkende zon, al roder ogend en al groter,
Daalt op de blauwe plas dezer immense bocht.
Mij van uw afwezigheid bewust, en innerlijk steeds devoter,
Verlangt mijn droge keel Nimfaios' edel vocht.

Mijn geest voelt u met de jaren steeds meer wijken,
En heeft de aanraking op dit eiland ernstiglijk gezocht.
De stemmen om mij heen hebben mij niet kunnen bereiken,
Omdat ik ook hier steeds maakte mijn innerlijke tocht.

De Bocht van Soeda lijkt een eindpunt van mijn zorgen,
Waar ik steunend tegen de koude beren van het slot
De grondeloze eenzaamheid die in u was verborgen
Opnieuw ervaar als een onnodig uitgevaardigd gebod.

KATTEN IN DE KASTRINISCHE POORT (ARKADI)

Voor deze dag bezocht ik nooit eerder deze afgelegen abdij,
En waarschijnlijk zal ik hier ook nooit meer wederkeren.
Als altijd zie ik ook nu de dingen van ver en van nabij,
Wetend dat de stof mij ook vandaag niet zal weren.

Ik sta stil – al enige tijd – bij een kleine, grijze muur
In de Kastrinische poort, van waaruit ik richting Heráklion blik.
Twee katten hebben zich gerieflijk dit zonnige uur
Hier teruggetrokken en zijn kennelijk in hun schik:
Zij tolereren mij en laten zich rustig bewonderen,
Het redelijk vindend dat ik mij van de groep ben gaan afzonderen.

Een der katten springt op en besluit heen te gaan,
Terwijl de achterblijfter mijn blij gemoed beroert.
Zij opent af en toe de ogen en kijkt mij aan,
Zich er niet van bewust hoezeer zij mij bijna de adem snoert.

Straks ben ik weg van hier, en keert de rust weer op dit perceel.
Zou ik niet hier kunnen blijven, of eis ik dan te veel?

De herinnering aan dit dier op Kreta zal aanwezig blijven,
En dat is genoeg, nu het beeld al in taal is gaan verstijven.

ALARM IN HERSONISSOS

Mijn bezinning in de in den vreemde beleefde nacht
Werd plotseling wreed doorbroken,
Toen het alarm met zijn indringende jammerklacht
Mijn nachtrust onverbiddelijk kwam bestoken.

Op de gang ontmoette ik een hotelgast,
Die net als ik in zijn sluimeren was gestoord,
Maar niet waagde te bekennen hoe verrast
Hij was, toen ik zijn onzekerheid had verwoord.

Zo leidde dit alarm mijn nog slapende handen
Tot een onverwacht onderhoud in dit tijdelijke huis,
Waarin eendrachts vervreemdende banden
Werden geslaakt zonder noemenswaardig gedruis.

Intussen vraag ik mij af of de hotelgast
Een schim van mijn broer was, die een epifanie gepast
Vond, en op dit eiland enkel zijn broer bezocht
Om aan te tonen hoe beider zielen nog zijn verknocht.

RETHIMNO

Tussen twee duinen in zie ik de Kretensische Zee.
Zonder gebruik te maken van traditionele fregatten
Vond ik hier een luxueuze en prettige ree,
Waar ik op zoek ging naar Venetiaanse schatten.
In de Osmaanse relictten ben ik niet geïnteresseerd,
Al dwaal ik graag door de vervallen havenbuurt
En voel ik mij als toerist door de egards vereerd,
Waarmee ik tegemoet getreden word en niet word betuurd.

Nakomeling zijnde van een oud geslacht ben ik benieuwd
Op weg gegaan en vond ik de emblemen van een volk
Dat vele vijanden wist te weerstaan en nooit heeft geknield
Voor barbarij die regeerde met zwaard en dolk.

Ik kijk vanuit mijn kamer naar de Kretensische Zee
En peil welke diepe somberheid zij feitelijk deelt mee.

DE SPINALONGA-EILANDEN

De Spinalonga-eilanden in al hun charme zag ik niet,
Ofschoon ik mij inschepte voor een rondvaart
Rondom deze gebieden, bekend uit het vershiet,
Doch nauwelijks zichtbaar op de landkaart.

Ik zag ze niet, doordat het verleden mij bekoorde:
De warme stem van Demis Roussos klonk
Toen ik het schip betrad, en plotseling weer hoorde
Wat mij voorheen zo'n grote voldoening schonk.

Ik ging zitten om te vermijden dat ik zou vallen.
Wat ver weg was, kwam rechtstreeks op mij aan.
De lang door mij vergeten doden kwamen allen
Uit de mist der jaren pontificaal voor mij staan.

De levenden op de boot werden in beslag genomen
Door de schoonheid die naderbij gekomen was.
De boot die zicht gaf op wat in hun verwarde dromen
Hen boeide, schommelde hevig, al voer hij niet ras.

Half zeeziek ben ik van boord gekomen:
Mentaal gesterkt door wat ik in mijn innerlijk las.
Enkel in gedachten aanschouwde ik de groene zomen
Der eilanden, bekend om hun exotisch gewas.

CEREMONIE

De stemmen klinken hel als een cimbaal
Van een oud en afgedankt orgelregister.
Een blauwe streep loopt horizontaal
Boven mijn hoofd en zie ik als verkwister

Van verf in deze hoge zwembadzaal.
Sedert uw sterven is ieder zwembad
Een herinnering aan uw laatste optreden,
Toen ik het voorgoed had gehad

Met het bedrog der naïeve gemeenteleden,
Die zich op weg waanden naar de gouden stad.
Ik stond erbij als een medeplichtige getuige,

En zag de aftakeling van het verband.
De zielen stonden weliswaar te juichen,
Maar waren beroofd van hun verstand.

LEGE STRAAT

Bij een schilderij van Carel Willink

Een lege straat,
 Waarin niemand schijnt te wonen,
En waarin hoogstens vuil voorbijgaat,
 Door de wind bewogen met ritselende tonen,
Deelt stilte mee aan wie haar niet versmaadt.

Boven de lege straat
Bevindt zich dreigend grijze lucht,
 Zodat degene die hier verlaat
Nog thuiskomt, het onweer ducht,
 En zich over zijn veiligheid beraadt.

In de lege straat
Verwijl ik in mijn gedachten,
 Kijkend naar de maat,
Waarin de kunstenaar toonde zijn krachten,
 Toen hij op zoek ging naar een toeverlaat.

Achterin de straat
 Staat een ijzig standbeeld,
Uitbeeldend een antieke soldaat,
 Die uitgerust met zwaard en schild
Vaardig lijkt en steevast paraat.

Voor de stille straat
 Zijn elke schakering en elke toon
Geschikt, zolang maar een venster opengaat,
 Waarachter een schouwer devoot als eerbetoon
In de rechte verhouding tot haar staat.

PASEN

Windstoten wekten mij uit diepe slaap:
Pasen kwam over Kleve, gedaald te middernacht.
Degene die mij nachtelijks een bezoekje bracht,
Vertrok en was herkenbaar aan zijn esculaap.

Ik tuurde hem na; zijn tred was mij bekend
Alsof hij die van mij eens had geqaapt.
Zijn eigenschappen had hij opgeraapt
Bij een vicaris en een docent.

Zijn figuur smolt weg en werd een stip.
Mijn herinnering ontwaakte en wandelde weg.
Ik kwam terecht in 't Haagje, wat mijn begrip
Verhelderde zonder noemenswaardig overleg
Met mijn getergde vader en droeve moeder,
Die mij ooit aanstelden tot mijn broeders hoeder.

TRAAG EN PLECHTIG NADERBIJ

Gij wordt voor mijn gevoel nooit ouder;
Voor mijn geest maakt het niks uit,
Dat de nagalm van uw stem als een krakend orgel luidt,
En dat geen mens meer leunen kan op onze schouder,
Sedert gij 's levens maalstroom hebt gestuit.

De grond heeft woord gehouden, nu gij ligt
In het graf, waarin stellig ontbonden,
Uw lichaam inmiddels van al zijn wonden
Gans genas ver voor het laatste gericht,
Dat gij met geestdrift hebt staan verkonden.

Om zich met u te meten heeft de tijd
Uw dood niet nodig, maar komt zij traag volstreker
Op mij toe en verwisselt zij onze plaatsen directer
Dan ik doe ten behoeve van mijn eigen afscheid.

In werkelijkheid behoor ik u niet toe,
Zodat ik alleen zal zijn op mijn rendez-vous.

STEMMEN UIT HET VERLEDEN

Niet ver weg meer van de dood
Ontmoet ik in kleine kring mij wendend
U allen, die, slechts liefde tot mij zendend,
Alsmede in tastbare vorm lenigend mijn nood,
Alle nooddruft om niet werpt in mijn schoot.

Laat ons vooral niet verbreken de innige band
Die het verleden eens gesmeed heeft;
Besef hoeveel wij samen hebben beleefd
Voordat wij hier waren aangeland,
En hoeveel stof nog steeds aan onze voeten kleeft.

Boven onze moede hoofden klinkt het oude lied;
Zijn boodschap is bestemd voor onze oren.
Het is bijzonder dat wij nu pas goed kunnen horen
Wat de oude taal ons met de beste bedoelingen ried,
Terwijl haar zegen ons toch altijd al was beschoren.

De bestendig klinkende stemmen van lang geleên
Namen al de overvloed die ik destijds had.
Ik weet: de tot de rand gevulde kruik die ik bezat
Bevatte wijn die in de loop der tijd verdween,
Maar aangevuld had kunnen worden uit uw aller vat.

Ik wil, nu de tijd echt onherroepelijk dringt,
Mijn levensavond met u doorbrengen zonder venijn,
En hoop met u te kunnen klinken op de nieuwe wijn,
Zodat het oude lied dat in onze ziel nog steeds zingt,
Plaats maakt voor de vrede van ons laatste samenzijn.

KNOTWILGEN

Ik zag Kopfbäume in het Kolkengebied,
En ook zag ik een steenuil, zittend op een knot.
Gelukkig zijn mijn hersens nog niet zo bot,
Dat mijn willekeurig geheugen niet ziet

Het woord dat ik zo ijverig zocht
Gedurende de resterende wandeltocht.
Ik kan het mijzelf niet ontveinzen,
Dat deze bomen een trieste indruk maken,

Waardoor zij iets in mijn binnenste raken,
Wat richting geeft aan verdere gepeinzen.
De steenuil scheen mij niet te zien,

Maar vloog heen, toen ik verder liep;
Hij had naar mij gekeken heel misschien,
Terwijl hij deed net alsof hij sliep.